

Ordförande har ordet:

Om vårens föredrag

Vi börjar vårens föredrag **torsdagen den 26 januari** med att läkaren **Jan Pilotti** håller föredrag om **Hur kan en tredimensionell hjärna skapa fyrdimensionella upplevelser? Materialismen är en obevisbar tro!**

Han menar att den stora kropp-själ-frågan om medvetandet är ande eller materia är mycket meningsfull, men något som vetenskapen inte kan svara. Icke-materialistiska synsätt på förhållandet mellan kropp och själ är ovetenskapliga i Poppers mening, då de inte går att falsifiera. Men materialistiska synsätt är lika dåliga i detta avseende, dvs inte heller falsifierbara eftersom det tycks som att det inte finns några empiriska fenomen som kan observeras och som måste accepteras som en falsifiering av materialismen. Jan utgår för sin teori från upptäckter och problem inom flera områden: teoretisk fysik, neuro- och sinnesfysiologi, filosofi samt studiet av nära-döden-upplevelser (NDU) och utomkroppsliga upplevelser (UKU). Idén kan ge en rimligare modell för våra vardagliga upplevelser och också på ett naturligt sätt kanske inbegripa så kallade paranormala fenomen. Idén grundar sig på en matematiskt möjlig utvidgning av Einsteins relativitetsteori till sex dimensioner.

Materialismen påstår att hjärnan kan producera alla upplevelser men kan inte visa hur, vilket är vetenskapens uppgift. Men kanske skulle de först försöka svara på en enklare fråga: Är det verkligen möjligt för en tredimensionell hjärna att producera fyrdimensionella upplevelser?

När föredraget därpå blir vet vi i dagsläget inte. Vi ligger i förhandlingar med professor **Gary Schwartz** vid University of Arizona om ett besök **ca tisdagen den 21 mars** för föredrag.

Han besöker konferensen Living the field i London 18-19 mars och vi försöker få hit honom efter det besöket. Han är omtalad för ganska kontroversiella experiment med medier för några år sedan, försök som var dåligt kontrollerade i början (se nyhetsbrev 22, mars 2004). Kontrollerna blev dock klart bättre på slutet, och föranledde Adrian Parker att bidra med ett förord till den svenska översättningen av Schwartz' bok. Nu har han kommit in på märkliga fall där mottagaren av organ (vid trans-

plantation) visar helt nya sidor och intressen efter transplantationen, intressen som donatorn hade. Frågan som väcks är om dessa intressen och anlag på något märkligt sätt har överförts via givarens organ. Självklart har mottagaren varit helt ovetande om att donatorn hade dessa intressen. Mottagaren har först efter transplantationen tagit kontakt med givarens anhöriga. Ett annat tänkbart tema för hans föredrag är **biofotoner och healing**.

Föredrag helt säkert blir det **torsdagen den 30 mars, direkt efter årsmötet**. Föredraget blir med **Jan Dalkvist** från Stockholms Universitet som sammanfattar den forskning han i omgångar bedrivit med **telepati av emotioner**. Inför detta föredrag passar det bra att ta del av huvudartikeln i detta nyhetsbrev, intervjun med honom.

Därutöver kan vi nämna att **Peter Fenwick** är inplanerad för föredrag **torsdag den 15 juni**. Om honom har vi tidigare skrivit i nyhetsbrev nr 25, november 2004. Han är engelsk neuropsykiater, specialist i neuropsykiatri, dvs samspelet mellan hjärnans biologiska och psykiska funktion. Han är en av Englands ledande forskare vad det gäller nära-döden-upplevelser och har alltså ett öppet intresse för survival-frågan.

Om detta nyhetsbrev

Om professuren i Lund

Som framgick av vårt nyhetsbrev i september har två personer överklagat beslutet av Lunds Universitet att utse Etzel Cardena till den nya professuren. De två är Joop Houtkooper från Holland, samt Adrian Parker i Göteborg. Överklagandet är ännu inte färdigbehandlat.

Vi anser fortfarande, liksom Parker som överklagat, att Etzel Cardena är fel person på denna post. Han är teoretiskt orienterad, har fokus på hypnos. På denna tjänst bör man vara praktiskt orienterad, alltså experimentell, samt ha fokus på parapsykologi, eftersom testamentet mycket tydligt pekar på en sådan inriktning.

Cardena framträdde i Stockholm den 23 november på ett föredrag för Medborgarskolan. Flera från SPF var där, inklusive Edgar Müller, Louise Ramsby och jag själv. Louise och jag själv kommenterar på sidan 19.

Vi noterade alla tre att han benämnde sin tjänst på ett felaktigt sätt. Han sa att det var en professur i psykologi, inklusive hypnologi och parapsykologi. Ordningen mellan dessa delområden är viktig. I den formella tjänstebeteckningen *anges parapsykologi före hypnologi*, men Cardena nämnde alltså hypnologi först, avsiktligt eller?

Det finns också skäl att uppmärksamma vad som händer i Edinburgh, efter parapsykologiprofessor Robert Morris' död för 1½ år sedan. Detta nämner jag också i en separat ruta. Utvecklingen i Lund och i Edinburgh ger anledning befara att räds-la för parapsykologin är på väg att ta överhanden. Fel person kan få (behålla) tjänsten i Lund, med hypnos som huvudinriktning, och en kritiker eller ultraskeptiker kan få tjänsten i Edinburgh.

Nyhetsbrevet i övrigt

Nyhetsbrevet innehåller i övrigt en **längre intervju med nästa profil, Jan Dalkvist** vid Stockholms Universitet. Han ägnade sig i många år åt traditionell experimentell psykologisk forskning, stötte på en elev som prövade experiment med telepati, men sen dröjde det till tidigt 90-tal innan han återupptog dessa, och nu har han ägnat nästan tio år åt dem, ofta i samverkan med Joakim Westerlund. Louise Ramsby har gjort intervjun, som inleder detta nyhetsbrev.

Därutöver har vi två sammanfattningar av Edgar Müller. Först kommer en rapport av L Stan-dish, om något som synes vara ett resonansfenomen mellan två människors hjärna, där man använt magnetresonanskameror. Frågan som väcks är **om en signal i en hjärna kan överföras till en annan, trots avstånd**. Artikeln är hämtad ur *Alternative Therapies* 2003.

I den andra artikeln, hämtad från *Journal of Parapsychology* 2001, berör E Kennedy en för parapsykologi mycket central fråga, varför psi är så svårt att få grepp om. Hon redogör för **11 olika hypoteser som skulle kunna förklara psi**. Det är en mycket givande genomgång där vi kan se vad som talar för resp. emot flera vanliga (bort-)förklaringar. Även denna rapport har Edgar Müller sammanfattat.

En av våra medlemmar, *Johan Lindström*, Göteborg, har länge varit intresserad av parapsykologi. Han har en bakgrund i sociologi och vetenskapsteori och har en egen stil. Han presenteras mycket kort.

Ny lokal för föredrag

Den lokal vi använt under senare år, Brygghuset, slog igen vid årsskiftet. Så vi har fått se oss om efter något annat. Och det vi tills vidare hittat är en lokal som vi hyr av Kunskapsnätet på S:t Görans-gatan 66, T-Fridhemsplan, uppgång korsningen S:t Eriksgatan/Flemminggatan. Gå ett kvarter mot Fridhemsplan, förbi bl a McDonald, sväng vänster in på S:t Göransgatan. Där på nr 66 har Kunskapsnätet lokaler en trappa upp. Det är en modern lokal för undervisning. Vi har möjlighet att ordna kaffe mm. Eftersom ytterdörren har portkod kommer vi att inför varje gång få en särskild portkod som står på ett papper på insidan av ytterdörren. Slå in den koden så kommer ni in. Sedan är det en trappa upp. Pappret tas ned ca kvart över sju. På pappret står också mobilnummer ni kan ringa till oss som är där inne. Oftast gäller mitt nr, 0708-10 35 32.

Ny lokal – en egen?

När vi nu var tvungna att tänka till om lokal, så började vi också fundera på om det kanske möjligt med en helt egen lokal. Vi har redan nu utgifter för en lokal för våra böcker, så steget är inte så stort att ha en egen lokal där vi både får plats med våra böcker och har utrymme för föredrag. En sådan lokal kan mycket väl finnas till ett överkomligt pris och med bra kommunikationer. Så jag vill nu uppmärksamma er medlemmar i Stor-Stockholm, om ni känner till eller ser något om ledig lokal som kan vara lämplig, meddela oss i styrelsen i så fall, om storlek på lokalen (nu 70 m²), hyra (lokalen för biblioteket kostar 1800 per kvartal, lite mer får en egen lokal kosta) och läge.

I samband med lokalfrågan kan jag nämna att en medlem i Göteborg visat intresse att arbeta med biblioteket och registrering av böcker, liksom några i Stockholm. Så vi kan hoppas att något börjar hända där. Men fler kan behövas. Vill du vara med och hjälpa till, meddela undertecknad så för jag kontakten vidare.

Förbundet Humanisterna utlyser ett svenskt Randi-pris, för att provocera

Nyhetsmorgon i TV 1 bjöd den 15 december in till debatt kring frågan om ett svenskt pris till den som

Forts på sid 24

Parapsykologiska profiler

Jan Dalkvist – realitetsprövning, hederlighet och taktiska överväganden

Av Louise Ramsby

Jan Dalkvists recept på god forskning lyder: realitetsprövning, hederlighet, replikerbarhet och en avsevärd nypa forskningspolitisk strategi. Ges denna blandning tid att sjuda och bjuds i väl avvägda portioner kan man på sikt locka fler till de parapsykologiska grytorna.

Lång erfarenhet tar sin början

Under nästan 40 år har Jan Dalkvist varit verksam vid Psykologiska Institutionen, Stockholms Universitet, som forskare och lärare; en akademisk tyngd, som sätter sin prägel på tjänsterummet i den läroverksliknande byggnaden på Frescati Hagväg där vi träffas över en kopp kaffe för vårt samtal. Jannes ursprungliga intention var att bli psykolog men, forskarådran tog snart överhanden och den kliniska karriären fick stå tillbaka. Avhandlingsarbetet, som inleddes 1967, slutfördes fyra år senare och redogjorde för en aspekt av upplevelsemätning, ett ämne man sällan läser om idag, men som de flesta fördjupade sig i på 60-talet, eftersom det utgjorde dåvarande professors, Gösta Ekman, huvudintresse. Janne studerade skalmethodik, ett alltjämt relevant område, där man utarbetar skalor för olika upplevelsedimensioner. Hur skall en upplevd skillnad, en distans – oavsett inom vilket kontinuum – tolkas matematiskt? Detta slags metodutveckling är nödvändig för att mätningar på högre skalnivå skall generera vederhäftiga resultat och exempelvis inom ekonomisk psykologi är problemställningarna centrala. Janne har även utvecklat beskrivningssystem för emotioner och studerat psykosomatik i undersökningar av samband mellan skattade sinnestillstånd och risken att drabbas av ett antal vanliga kroppsliga symptom.

Det parapsykologiska intresset väcktes vagt redan i ungdomen med anledning av några märkliga sammanträffanden i vardagen, som gjorde Janne nyfiken: kunde det röra sig om telepati, och än viktigare, var det överhuvudtaget möjligt att alla anta sådana samband? Janne betonar emellertid att dessa erfarenheter på intet sätt utgjort motiv till hans forskning. Det var först på 70-talet, som experimentledare för en laborationsgrupp på psykologlinjen, som drivkraften väcktes och det parapsykologiska forskningsintresset tog fart. Gruppen ville genomföra ett parapsykologiskt experiment och Janne antog utmaningen. På den tiden var han inte alls insatt i telepatiforskning, utöver det han läst i introduktionsböcker, vilka med bestämdhet hävdade att inga belägg

för fenomenet fanns. Jannes frågeställning utgick från vad detta kunde bero på, om telepati nu verkligen existerar. Tanken var att söka hitta en mer kraftfull design än tidigare. Han fick idén att en masseffekt borde kunna erhållas vid experiment med *grupper* av sändare. Resultaten fascinerade. Senare, på 90-talet, när Janne redan påbörjat nya experimentstudier, granskade han åter det inledande arbetet, men fann då till sin förvåning att resultaten i själva verket var mycket svaga. Upplevelsen av det intressanta och påfallande hade, när tiden förflutit, gått förlorad – kvar fanns blott konkreta siffervärden, föga imponerande. Janne menar att en minnesförfälskning hade ägt rum och att han aldrig skulle ha gått vidare med projektet om han sett dessa resultat från början. Men han ångrar inte att han slog in på det parapsykologiska spåret. Det har varit tveklöst givande, mer spännande än det mesta, och det som motiverar Janne att fortsätta är nyfikenheten. Hade han inte ägnat sig åt parapsykologi hade han sysslat med annan forskning. Men inom parapsykologin finns mer att vinna. Med större utdelning och risker, förklarar han, finns här en anstrykning av *sensation seeking*, vilket tilltalar honom.

Minnets bedräglighet till trots stod tanken, att försöka replikera telepatiexperimenten med de märkliga resultaten, fast. Institutionen huserade sedan början av 80-talet i dagens Frescati-lokalerna med ljudisolerade laboratorier och på 90-talet hade Janne kommit att handleda ännu en grupp psykologstuderande med intresse att replikera de tidigare försöken. Detta var således början till den experimentserie som Janne, i samarbete med Joakim Westerlund, herefter kom att arbeta med. I stora drag såg det mycket positivt ut efter de tre inledande experimenten, vilka successivt hade skärpts i kontrollerna, låt vara att dessa försök i senare analyser fick utslutas, då de inte varit *tillräckligt* väl kontrollerade. Den senare huvudundersökningens underlag omfattade 600 försökspersoner för prövning av åtta prediktioner. Ändå kunde inte ett enda antagande besannas. Bland annat förutsades, med utgångspunkt i de förberedande undersökningarna, att tro på telepati skulle sammanfalla med signifikant högre prestation, än vid avsaknad av tro respektive tveksamhet. Janne förtydligar att det egentligen är fråga om ett *sämre* resultat, vilket dock innebär ett lika starkt positivt utfall som om resultatet varit *bättre* än slumpmässigt förväntat. Likaså antogs att prestationerna skulle vara bättre vid första bilden. Resultaten var nedslående. Möjligen fanns en mycket liten tendens i tidigare riktning, emellertid långt ifrån signifikant.

I experimenten delades gruppen på ca femton personer upp i en sändar- och en mottagargrupp. Sändargruppen fick se sammanlagt 30 bilder, 15 med positivt, 15 med negativt innehåll. Varje mottagares uppgift var att gissa huruvida den bild som sändes var positiv eller negativ. Innan försöken tog sin början insamlades en mängd data om försökspersonerna. Efter halva försöket växlade grupperna uppgift. Härigenom kunde en maximal datamängd erhållas. Trots att ingen

av hypoteserna visade sig vara korrekt fanns ändå en ljusglimt: *en* prediktion, rörande mottagarordningen, kunde nära nog besannas. De som inledde som mottagare presterade signifikant bättre än dem som agerade mottagare först i sista vändan. Här blir den kritiska frågan om detta är ett resultat av selektion. Effekten kan inte förklaras med hänvisning till uppställandet av de åtta hypoteserna, d v s med en s k *massignifikanseffekt*. Janne vill därför nu, i en sista omgång av projektet, pröva hypotesen att mottagarordningen har betydelse. Emellertid finner han det mest troligt att även effekten av mottagarordningen kommer att försvinna i denna stora uppföljningsstudie. Men det är värt ett försök; finns effekten där vore det beklagligt att missa den. Förhoppningen är att, under våren och början av hösten nästa år, samla in en datamängd motsvarande förra tillfället för att se om prediktionen håller.

Louise Ramsby: Hur rekryterar du försökspersoner, nu och tidigare?

Jan Dalkvist: Jag använder mig av försökspersoner här på institutionen; att vara försöks-person är ett kursmoment. Det här experimentet uppfattas som roligt och studenterna lär sig något av det. Det som motiverar att vi har obligatorisk försökspersonstid är just att det utgör ett pedagogiskt moment.

LR: Har du gjort andra parapsykologiska experiment?

JD: Ja, vi har gjort flera saker, Jocke (Joakim Westerlund) och jag tillsammans. Det mest intressanta, som också kommer att leva kvar, är att vi har upptäckt en ny statistisk effekt. När vi tittade på de s k *presentiment*-studierna blev vi misstänksamma, eftersom det såg alltför bra ut. Dessa studier, som bygger på Dean Radins idé, innebär att man presenterar arousal-väckande respektive neutrala stimuli för försökspersoner medan man kontinuerligt registrerar något fysiologiskt mått, t ex hudkonduktansen. Enligt Radin inträffar den fysiologiska reaktionen *innan* bilden visas. Nu är det dock statistiskt inte lika imponerande som det i förstone ser ut, men hur som helst, har man i vissa undersökningar fått fram en statistiskt signifikant effekt. Men Radin är lurig. Han har en benägenhet att utesluta data som inte ser bra ut. Jocke och jag funderade på om här möjligen kunde finnas någon statistisk bedräglighet, så vi gjorde datasimuleringar. De visade att den här effekten dyker upp även för slumpgenererade data! Vi benade ut vad det var fråga om och benämnde det som en *medelvärdeseffekt*.

LR: Hur skulle du förklara detta i icke statistiska termer?

JD: Det går inte på kort tid, eftersom det kräver att man demonstrerar med sifferexempel. Men enkelt uttryckt är det en statistisk *bias* (vinkling) som finns där och som man generellt kommer att behöva ta hänsyn till i all liknande forskning framöver.

LR: Kanske det ni funnit återigen säger någonting om upplevelsen: i den omedelbara upplevelsen är fenomenen ett, men vid en yttre granskning någonting helt annat.

JD: Den här effekten har att göra med att man tror att ett medelvärde är detsamma under alla omständigheter, men för att förstå vad ett medelvärde verkligen betyder måste man i detalj granska hur det räknats fram. Men jag vill också framhålla att vissa av *presentiment*-resultaten *inte* kan förklaras med den *bias* vi funnit. Det innebär att Radins positiva resultat alljämt står oförklarade. Å andra sidan tror jag inte själv på resultaten, eftersom andra forskare har gjort misslyckade försök att replikera dem. De som fått positiva resultat är Radin och Bierman.

LR: Det visar att statistiken fungerar som en matematisk formel där upplevelserna placeras in för att kunna värderas – upplevelsen i sig räcker alltså inte.

JD: Nej, vi arbetar på precis samma sätt som om det rörde sig om vilket psykologiskt fenomen som helst, eller om någonting helt annat, t ex sädeslag i jordbruksforskning. Statistikens regler och lagar gäller oberoende av ämnesområde. Jocke och jag arbetar nu på ett skrivprojekt för att försöka presentera artikeln om medelvärdeseffekten inför ett större auditorium. Hittills har vi bara redogjort för den på en PA-konferens.

Trots att Janne betraktar parapsykologin som ett särskilt spännande område med kraftfulla utmaningar tror han ändå inte att signifikanta resultat från parapsykologisk forskning skulle leda till någon revolution inom vetenskapssamhället. Ett genombrott skulle naturligtvis väcka stort intresse, men det skulle inte behöva få några större konsekvenser för uppfattningen om kropp och själ. Framför allt, betonar Janne, skulle det inte behöva innebära en återgång till tron på en själ som kan existera oberoende av kroppen, vilket förefaller vara mångas uppfattning. Jag inflikar att all forskning, eftersom den ytterst avser människors perception och upplevelser, i

någon mån borde behöva revideras om parapsykologin kan leda sitt studieområde i bevis – parapsykologin studerar ju informationsöverföring, söker definitioner av perception och medvetande. Helt klart är området dramatiskt, återtar Janne, och därför finns här så stora vinster. Men allt beror på vilka fenomen som kan bekräftas. Att hoppas på positiva resultat som generell murbräcka, finner han orealistiskt. Däremot är det tänkbart att genom någorlunda replikerbara resultat erhålla en *spinoff-effekt* som väcker intresse hos ett större flertal. Det mest lovande området, menar han, är telepati och liknande fenomen, såsom kroppslig påverkan på avstånd. Dessa företeelser kan tolkas som något slags signalöverföring, med potentiell betydelse för discipliner som psykologi, biologi och fysik, till skillnad från t ex prekognition och klärvoajans, vilka, vetenskapligt betraktat, är av långt mer drastisk natur. För egen del anser Janne det dock vara helt osannolikt att man skulle lyckas påvisa såväl prekognition som klärvoajans.

Forskning och vetenskap – en balansakt

Den optimala parapsykologiska forskningssituationen är, enligt Janne, *empirisk*, med en väl beprövad metodologisk arsenal till förfogande. Han betonar emellertid att detta naturligtvis inte utesluter faser av fantasi och skapande, vilket är en viktig del av all forskning, och att man bl a måste kunna tillåta sig att ställa upp vilda hypoteser. Forskning innebär att under kontrollerade förhållanden testa mer eller mindre explicit formulerade hypoteser. I ett telepatiförsök är utgångspunkten att pröva hypotesen att telepati existerar, men hypoteserna kan vara mer eller mindre preciserade. Tidigare undersökningsresultat betraktar han som den bästa utgångspunkten, men även människors vardagserfarenheter är en viktig källa.

”**Empiriska undersökningar är de enda studier som kan ge säkra svar**”

Janne återkommer till begreppet kontrollerade situationer, vilket innebär att man utgår från en metodologi, ett standardtänkande, som lärs ut på grundutbildningens kurser. Kontrollerna avser i första hand att undanröja möjligheter för andra faktorer än de man undersöker att påverka resultaten. Om man får ett positivt resultat i ett telepatiförsök, måste man bl a kunna utesluta att de vanliga perceptionskanalerna kommit till användning. Likaså skall försöksledarna vara ovetande om experimentets olika steg, för att inte påverka utfallet. Janne menar att empiriska undersökningar är de enda studier som kan ge säkra svar. Därför, tillägger han, är experimentstudier det område man bör satsa mest på. Man måste även på ett objektivt och sakligt sätt utvärdera det generella forskningsläget inom området. Det innebär att man behöver gå bortom de egna resultaten och få en överblick över hela fältet för att se vad som hänt resultatmässigt under de senaste 20-30 åren. Till sin hjälp har man tekniker, s k *metaanalyser*, för att kunna utvärdera en stor mängd undersökningar. Vanligtvis tillämpas metaanalyserna inom varje studieområde, men i princip kan även undersökningar från skilda inriktningar samvärderas, t ex telepati, prekognition och klärvoajans. Det centrala i objektiviteten är att inte falla för frestelsen till positiv selektivitet, att inte låta upplevelse och entusiasm förblinda, utan ständigt behålla ett vaket, kritiskt öga. Janne påpekar att upprätthållandet av en objek-

tiv, kritisk attityd är en generell svårighet. Men en sådan hållning är enda vägen till framgång. Om man inte kan skilja mellan vad som är sant och falskt, säger Janne allvarligt, kommer man aldrig framåt. På det sättet är hans ursprungliga forskningsinriktning påtagligt intressant, eftersom *upplevelsen* är så central för varje människas förmåga att överhuvudtaget granska och värdera ett resultat.

Här, förklarar Janne, kommer dessutom förtroendet för hela forskningsområdet in. Om de mainstream-forskare, som får inblick i parapsykologin gör bedömningen att forskningen är selektiv och ohederlig förlorar hela forskningsområdet i trovärdighet. Därför är en kritisk attityd så grundläggande, både internt för att föra forskningen vidare, men också i förhållande till omvärlden vad gäller förtroendet för parapsykologin hos forskningssamhället i stort. För parapsykologin behöver sin plats där. Detta får i sin tur betydelse för om studenter väljer att satsa på parapsykologi, liksom om framtidens forskare skall kunna få forskningsmedel från statliga institutioner. Janne betonar att det vid sidan av praktiska spörsmål också finns en moralisk aspekt i all forskning. Forskning handlar om hederlighet. Önsketänkandet måste hållas i schack. Ingen, säger han med eftertryck, är betjänt av att fiffla inom det här området. Det gäller givetvis forskning i allmänhet, men särskilt inom parapsykologin. Därför gör det Janne bekymrad att lägga märke till tendenser inom modern parapsykologi, som inte riktigt ligger i linje med uppriktighetens ideal. Han kan t ex skönja en benägenhet att underlåta att nämna eller helt bortse från negativa resultat. Som illustration ger han ett av Holger Böschs exempel om Princetons forskning kring slumpgeneratorer där man presenterat 20 års ackumulerad forskning på ett tilltalande och PR-mässigt väl underbyggt sätt. Vid en uppföljande undersökning, inkluderande ytterligare två universitet och utgående från en datamängd långt större än den ursprungliga, blev resultatet emellertid noll och intet. Istället för en saklig och tydlig redovisning av dessa förhållanden omnämns de endast i en bisats, tio sidor in i rapporten. Mot slutet av artikeln har det negativa utfallet som av en händelse fallit bort. Jag replikerar att det är mycket märkligt att något sådant överhuvudtaget kan passera i ett forskarsamhälle vars honnörsord är det objektiva, kritiska granskande vi just talat om. Inom parapsykologin har dessa resultat nu fallit i glömska, tillägger Janne – man refererar inte till dem.

Vi är eniga om att tendenserna är hårresande och man kan fråga sig vad som händer med det genuina kunskapssökandet när man på detta sätt gör avsteg från ärlighet och sanningssträvan. Janne fortsätter att redogöra för Holger Böschs vidare, långtgående studier, som genom metaanalys av ett stort antal undersökningar visat och senare, med hjälp av datasimulering, kunnat ge belägg för en sådan benägenhet att undvika publicering av just negativa resultat. Det sägs att Bösch härefter inte varit särskilt väl sedd bland sina kollegor. Janne kan inte nog betona det nedriga i dessa drag.

LR: Du tycker alltså det är centralt att satsa på experimentstudier och nämner särskilt vikten av uppriktighet vid redovisning av resultaten. Människor har i alla tider haft paranormala upplevelser. Detta är vardagserfarenheter, eller som du brukar säga, anekdotiskt material. I forskningen å andra sidan ser vi endast *tendenser*, dock utan att

kunna fastställa någonting med signifikant säkerhet. Hur skall man, enligt dig, kunna leda paranormala erfarenheter i bevis vetenskapligt och inom vilket område är sannolikheten för detta störst?

JD: Nyckelordet är replikerbarhet. Att om och om igen, på ett framgångsrikt sätt, göra det som andra gjort. Replikerbarhet såtillvida att det inte bara är den enskilda forskargruppen, som vid enstaka tillfällen lyckas få ungefär samma resultat som tidigare, så att det väsentliga framkommer på nytt. Även andra forskargrupper måste, oberoende, komma fram till likvärdiga resultat. Kanske inte i varje liten undersökning, men i de större och mer välkontrollerade undersökningarna skall, i allt väsentligt, samma resultat uppkomma igen.

LR: Är det telepati du främst sätter din tilltro till, eller skulle även något annat område kunna vara framgångsrikt?

JD: Telepati och likartade områden och då menar jag försök där man påverkar kroppsliga processer på avstånd, t ex blodtryck och hudkonduktans.

LR: Den amerikanske psykologiforskaren Lawrence LeShan skriver i *The Medium, the Mystic and the Physicist* (1974) att han i sin forskning funnit två övergripande s k metafysiska system, eller om man så vill, medvetandetillstånd, vilka är ömsesidigt uteslutande. I *system A* är det vi kallar logiskt, rationellt tänkande, m a o ordinär vardagskommunikation och –perception legio, liksom den akademiska forskarens analyser. ESP, däremot, sorterar under det extraordinära. I *system B* är det tvärtom, d v s ESP är regel och intellektuella analyser undantag. Till B hör alla paranormala- och mystiska erfarenheter, men även kvantfysikerns specifika tänkande och teoretiserande som därmed får en intellektuell särställning. Man kan stödja LeShans uppfattning eller ej, men en omedelbar slutsats av resonemanget blir att det bör vara problematiskt att studera system B - paranormala upplevelser - enligt system A:s principer – gängse intellektuell analys. Vad säger du om det här betraktelsesättet?

JD: Det håller jag absolut inte med om. Här finns inga som helst motsättningar.

LR: Du kan inte se inte den uppdelning han gör.

” Det finns en verklighet

JD: Nej, jag ser den inte som meningsfull. Det finns en verklighet. Vissa aspekter av den är svår-fångade medan andra är omöjliga att få kunskap om, eftersom de, så att säga, inte manifesteras i vår verklighet på något tydligt sätt. Det är möjligt att det kan finnas djupare skikt, som inte avspeglas på något, för oss, studerbart sätt. Men då är det bara att ge upp. Visst finns det svår-fångade aspekter av tillvaron och det kan finnas olika grader. Då är det frågan om hur lång tid det tar och hur mycket pengar som satsas. Som jag ser det finns, i princip, bara ett enda sätt att forska kring verkligheten: man gör observationer och ställer upp teorier och modeller. Utifrån dessa görs prediktioner om hur fenomenen kommer att återspeglas i den faktiska verkligheten och så gör man nya mätningar och observationer. Stämmer det så har man inte, enligt Popper, lyckats falsifiera teorin och då får den stå kvar som arbetshypotes. Om det inte stämmer måste man antingen överge teorin eller modifiera den på något sätt. Det är en process där teori och empiri följs åt under hela vägen.

LR: Vilka ytterligare kriterier vill du framhålla när det gäller seriös vetenskap.

” Forskning är ytterst en moralisk verksamhet

JD: Ytterst är det en moralisk verksamhet. En bra forskare gör så gott han kan för att få fram sanningen med de metoder som står till buds. Det handlar om den goda viljan och att varken lura sig själv eller andra. Att inte för egen vinnings skull, för att man t ex vill sälja en bok, ta till material med tveksam sanningshalt.

LR: Det innebär att det väsentliga är metoden och syftet, inte området som studeras. Ändå har du i diskussioner uttryckt att du inte anser att t ex överlevnadsforskning är ett område man bör satsa på inom parapsykologin. Är det korrekt uppfattat?

JD: Det är på det hela taget rätt uppfattat. Personligen tror jag inte på den filosofiska utgångspunkten för den typen av medialistisk forskning. Jag vet att de flesta människor, världen över, nu och tidigare, har en s k dualistisk människosyn, ►

vilket ju innebär att kropp och själ är åtskilda, att medvetandet är mer eller mindre oberoende av kroppen. Den världsbilden tror jag helt enkelt inte på! Jag kan inte ge några starka argument för att det inte skulle vara på det sättet, men jag delar inte den uppfattningen. Med detta, dock inte sagt – och det är viktigt – att jag delar en materialistisk uppfattning. Det gör jag definitivt inte. Jag tror inte att allt kan reduceras till atom-fysik. Som jag ser det kan även mentala fenomen ha kausala effekter. Men den dualistiska varianten köper jag inte. Att det inte *är* så kan jag aldrig säga, men jag bedömer sannolikheten så ytterligt liten att jag betraktar det som bortslösade forskningsresurser.

LR: Om man ändå skulle forska inom det här fältet, hur tycker du att man då lämpligen skulle designa forskningen och vilket slags studier, inom detta vidsträckta fält, skulle kunna motsvara kriterierna för det du betraktar som god vetenskap?

” Det är viktigt att attityden till parapsykologin inte försämras

JD: Jag håller fullständigt med om att det definitivt går att göra god vetenskap även inom det här området; Fenwick gör det och fyller alla önskvärda kriterier. Rent forskningsmässigt kan man göra väldigt snygga experiment, som utan vidare uppfyller alla estetiska och övriga krav. Men eftersom jag har den utgångspunkt jag just beskrivit, ser jag det som slöseri med forskningsresurser. Sedan är det en annan sak om donatorer vill att deras pengar skall användas till överlevnadsforskning. Det har jag inga synpunkter på och jag vill inte lägga mig i hur sådana pengar används. Men det finns ytterligare en sida av saken. Man måste, för hela parapsykologins skull, även vara lite strategiskt finurlig, eftersom det är oerhört viktigt att attityden till parapsykologin inte försämras. Om vi vill vinna vetenskapssamhällets respekt för det vi gör får man inte tro att flertalet parapsykologer, som utgångspunkt för forskningen, har en dualistisk filosofi, vilket lätt kan bli fallet om överlevnadsforskningen basuneras ut. Jag är bergsäker på att detta skulle bli resultatet! Om man däremot kan göra snygga telepatiförsök med intressanta resultat kan man få respekt och på det sättet gynna forskningen i framtiden. Detta är en rent forskningsstrategisk hållning.

LR: Jag förstår hur du resonerar. Men, för att återvända till sanningsdiskussionen, ser jag att det politiskt strategiska ofta befinner sig långt från sanningens kriterier, t ex när det kommer till öppenhet för att acceptera forskning om, det som i vår tid, betraktas som kontroversiella områden. Är forskning, enligt dig, lika mycket politik som sanningssökande?

JD: Forskning är grunden för sanningssökande. Men för att kunna få möjlighet att ägna sig åt sanningssökande och få resurser till det måste man även vara politiskt taktisk. Sanningssökande utan resurser – vad är det?

LR: För att kunna vara verksam som forskare måste du få anslag och då är du beroende av maktstrukturerna och den rådande uppfattningen. Du menar att man måste vara en del av den gemenskapen och inte kan ställa sig för långt utanför. Men tror du inte det finns en risk att man, med all denna strategi och politik, blir alltför försiktig med att våga pröva nya områden?

JD: Det handlar om en diplomatisk balansgång. Det går att klara av detta. Några som har klarat det storartat är Bob Morris grupp – själv är han ju död nu.

LR: Vilken är hemligheten bakom deras framgång?

JD: Det är så oerhört enkelt. Man skall inte – som t ex Schwartz – basunera ut forskningen som om man försöker bevisa själens existens. Då är det mycket bättre att göra som Wiseman, som dessutom varit väldigt hederlig. Även han har ägnat sig åt det slags forskning Schwartz gör. Wisemans arbete skiljer sig inte så mycket från Schwartzs bortsett från att han har genomfört det hela på ett avsevärt mycket bättre sätt. Wisemans utgångspunkt är, underförstått – i motsats till Schwartz – att han vet att själen inte existerar på det sätt som många förutsätter - Wiseman vill därför visa att själen *inte* finns!

LR: Men då gör han ju precis samma sak. Skillnaden är bara att han utgår från rakt motsatt antagande. Varför skulle det vara bättre?

JD: Det är samma sak, men ur forskningspolitisk synpunkt mycket bättre.

LR: För att det ligger närmare det de flesta forskare kan komma överens om?

JD: Javisst! Vad resultatet beträffar kan det ju bli precis detsamma.

LR: Du tycker att man skall ligga lågt?

JD: Ja, absolut.

På senare tid

Debatten kring lundaprofessuren har gått varm i massmedia och Janne är en av dem som varit flitig med inlägg. I en artikel i Sydsvenska Dagbladet, i sensomras, säger han sig, bland andra, föredra att professuren dras in framför att Cardena innehar den. Cardena själv replikerar, i en senare artikel, att han känner sig förföljd av Sällskapetets representanter och drar slutsatsen att uppståndelsen beror på att han prioriterats framför Adrian Parker. Jag vill få Jannes egen syn på vad den här debatten handlar om:

”Lundadebatten handlar om att följa testators vilja

JD: Först och främst handlar den om att följa testators vilja. I testamentet står – åtminstone om man läser mellan raderna – klart att det är en parapsykolog som skall ha tjänsten. Det tror jag ingen, som är ärlig, förnekar. Jag misstänker att skälet helt enkelt är att man inte vill ha dit en parapsykolog. Men det behöver inte med säkerhet vara så. Det kan vara så att Cardena mer påtagligt har lyckats charma anställningskommittén. Men det avgörande är att Cardena, förmodligen på sin okunnighet inom området, basunerar ut – för att återkomma till hederligheten – att parapsykologin har åstadkommit bedrifter, som den inte gjort, och detta har vi belagt med exempel.

LR: Skulle du säga att Cardena i detta utgår från en *upplevelsenivå* snarare än en statistiskt forskningsmässig nivå?

JD: Självklart, och är det någon som skall lägga sig på forskningsnivå är det naturligtvis den som sitter på professuren! Detta är bisarrt! Den här professuren skall innehas av en försiktig och kunnig människa, som inte basunerar ut kunskaper vi inte har.

LR: Du anser alltså inte att Cardena är den ideala parapsykologiska forskare du tidigare beskrev?

JD: Definitivt inte! Framförallt är han ju okunnig inom området. Han har hållit på med hypnosforskning och forskning om olika medvetandetillstånd. Han har inte ägnat sig åt parapsykologi. Även om han skulle skifta och verkligen vilja ägna sig åt parapsykologisk forskning är han inte kompetent. Parapsykologisk forskning är en konst som, för att den skall behärskas, kräver att man från början är empirisk forskare. Cardena är teoretiker. Parapsykologi är inte ett teoretiskt ämne. För att inneha den här professuren behövs kunskap om empirisk forskning, vilket Cardena uppenbarligen inte besitter.

LR: Det som hänt i Lund skulle då vara att politiskt strategiska krafter – inte inom parapsykologin, men inom det psykologiska och allmänvetenskapliga området – har placerat Cardena på posten, istället för en gängse parapsykolog och detta av taktiska skäl!

JD: Man kan tydligen inte bevisa det, men det ligger väldigt nära till hands att misstänka att det förhåller sig så.

LR: Så där kan man se baksidan av att vara politisk, apropå diskussionen om hederlighet.

JD: Möjligheten finns förstås också att Cardena är den som lyckats charma dem bäst. Men det är också upprörande att anställningskommittén har tagit sig friheten – vilket de i och för sig kan göra rent lagligt – att gå emot de sakkunniga. Två av tre sakkunniga satte Adrian på första plats. Lagligen har det alltså inte begåtts något brott, men ur rimlighetssynpunkt är det ju horribelt.

LR: Du menar att brottet är moraliskt.

JD: Ja, moraliskt är det fel.

Under 2004 medverkade Janne i ett avsnitt av TV-satsningen *Det okända* med anledning av ett fjärrsynsexperiment med Torbjörn Sasserusson från *Soul Travel*. Sasserusson hade lyckats pricka in målbilden – *Twin Towers*, 11 september – tämligen exakt. Janne som deltog i studiodiskussionen efter inslaget var, däremot, inte lika entusiastisk. Emellertid erbjöd han sig att, under strikt kontrollerade vetenskapliga former, delta i en uppföljning av experimentet. ▶

JD: Vi gjorde ett riktigt fjärrsynsexperiment här på Psykologiska Institutionen; Dan Larhammar var med som observatör. Det kommer att visas om ca en vecka (slutet av november 2005). Sassersson lyckades inte alls. Det var i princip så långt ifrån mitt i prick, man kunde komma.

LR: Hur lade ni upp experimentet?

JD: Jag valde ut 100 emotionella bilder, som brukar användas vid liknande undersökningar. Av dessa tog jag slumpmässigt ut kopior på två bilder, som placerades i ett annat rum. Sedan fick Sassersson, precis som han ville, komma hit och se var rummet låg och hur det såg ut. Därefter satte vi upp bilderna i rummet och bommade igen så att ingen kunde komma in. Hans uppgift var att, efteråt, i ett annat rum där alla 100 bilderna var uppsatta, peka ut de två korrekta. Det sade han på förhand att han skulle klara av, men det var då det! När han sedan inte lyckades var det ingen måtta på det ovetta jag fick för att han inte hade känt sig schyst behandlad. Det här har han med egna ord beskrivit på sin hemsida. Sådant är inte ovanligt. Det händer ständigt när människor, som påstår sig vilja demonstrera olika förmågor, deltar i experiment vid universiteten. Efteråt vill de inte acceptera att experimentet har genomförts enligt förutsättningarna, men att de själva misslyckades. Då dyker försvarsmekanismerna upp, den ena efter den andra.

LR: Hur förklarar du det här? Tror du att Sassersson verkligen har en förmåga, som kan fluktuera beroende på omständigheterna, eller tror du att det första försöket som presenterades i *Det okända*, aldrig var ett uttryck för en genuin förmåga att förflytta medvetandet?

JD: Jag bedömer det som ytterligt osannolikt att någon generellt skulle ha en förmåga till klärvoajans. Av det följer då att jag inte heller tror att Sassersson har någon förmåga till detta. Jag utesluter det inte till 100 procent, men bedömer sannolikheten som oerhört liten.

LR: Hur förklarar du då att han träffade så rätt i första experimentet?

JD: Jag kommer inte riktigt ihåg vilken uppgift han fick.

LR: Det gällde *en* bild som placerats i ett låst rum dit han skulle ta sig med sitt medvetande.

JD: Det var en bild som skulle vara starkt emotionell. Jag vill inte uttala mig om detaljerna för dem minns jag inte. Min tolkning då var att det gick så bra för att man utan svårighet kunde associera till just 11 september, eftersom det var så aktuellt då. Bilden var alltför förutsägbar.

LR: Tänker du dig istället att det var genom telepati han lyckades pricka in bilden?

JD: Det ser jag isåfall som mer sannolikt. Men det där blir ju bara lösa spekulationer. Dessutom var detta inte ett experiment man kan ta på allvar, eftersom det inte var tillräckligt kontrollerat.

LR: Fjärrsyn, generellt, tror du på det?

JD: Egentligen är det ganska ointressant vad jag tror och inte. Jag tycker att det är ett fenomen, som kan ägnas en viss del av forskningsresurserna inom parapsykologin. Men, om igen, är jag av den allmänna principen, alltjämt enligt strategiskt tänkande, att vi har begränsade resurser och då skall de användas på ett maximalt effektivt sätt. Då är det bättre att starta med hypoteser som ligger närmare redan accepterad kunskap än att gå alltför långt ifrån mainstream-området.

LR: Du vill satsa på basfödan istället för på de kulinariska originaliteterna.

JD: Jag tycker det. Nu är väl det i stort sett vad som händer. Det satsas ju mycket på forskning om telepati och liknande fenomen. Rent allmänt är jag av den uppfattningen att man skall kunna studera allt. Men sedan är det, som sagt, strategiska avgöranden som kommer in.

LR: Det är tydligt att du är mån om att bevara parapsykologins anseende och plats i det allmänna forskarsamfundet och att du bedömer att detta kräver stor försiktighet.

JD: Det kräver mycket stor försiktighet.

LR: Det får mig att tänka på olika epokers förutsättningar och på Freud, som var mycket intresserad av parapsykologi, i synnerhet telepati. I ett

brev till en vän skrev Freud att han med glädje skulle ägna ett kommande liv åt de parapsykologiska frågorna. Vid 1900-talets början valde han istället, uppmuntrad av flera kollegor, att försöka nå legitimitet för *psykoanalysen* som behandlingsmetod och teoretiskt system. Att fördjupa sig i parapsykologi och *telepati* betraktades nämligen som mycket kontroversiellt och ansågs potentiellt besudlande för psykoanalysens vetenskapliga anseende!

JD: Egentligen är detta inget problem för mig personligen. Jag föresätter mig att ägna mest tid åt det som ger de största utsikterna att ge resultat och för min del sammanfaller detta med de områden jag är mest intresserad av. Så för mig är det ingen konflikt! Jag behöver inte tänka överdrivet strategiskt, för om jag ägnar mig åt det jag är mest intresserad av blir det automatiskt det som är det forskningsstrategiskt bästa.

Slutligen och framöver

Framtiden för parapsykologisk forskning är, som Janne ser det, mycket spännande. Han anar två möjliga utvecklingslinjer. Kanhända existerar inga paranormala fenomen. Detta håller han för mest troligt. Sannolikt, resonerar han, är att det istället rör sig om produkter av människors fantasier och benägenhet att fångas av mönster och ytterst teorier. Men det bästa med forskning är att realiteten är domaren! Existerar inte fenomenen kommer resultatstyrkan, med fortsatt forskning, att successivt sjunka. Alla som är intresserade av forsk-

ning, liksom den bildade allmänheten kommer, förutspår han, vid ett sådant scenario att totalt förlora intresset för parapsykologin. Ett sådant förlopp kan dock kräva åtskillig tid och Janne betonar att det handlar om realitetsprövning. Om det, å andra sidan, finns reella fenomen kommer man, menar han, att kunna identifiera dem. Dock förutsätter detta den så avgörande hederligheten. Såvitt gängse forskningsregler någorlunda följs, är Janne trots allt övertygad om att en utkristallisering av de paranormala fenomenen kommer att ske. Det kan ta sin tid, men tillförsikten finns att det kan bli verklighet.

Nyfiken som jag är erbjuder jag avslutningsvis Janne, generöst ur egen fantasmatisk ficka, en miljon kronor att bedriva forskning för. Hur kommer han att använda dem? Initialt påpekar han att det inte skulle vara någon konst att sätta sprätt på den miljonen – det är småpotatis i forsknings-sammanhang. Drömmen är ett rejält laboratorium, väl utrustat med all upptänklig fysiologisk mätapparatur – allra helst en PET-kamera. Det vore ett steg framåt för telepatiforskningen att kunna göra noggranna och varierade mätningar av fysiologiska reaktioner i samband med experiment. Därtill skulle en heltidsanställd assistent avlönas. Sedan, suckar Janne, skulle miljonen vara borta. För att bedriva så avancerad forskning skulle det snarare behövas en pott på 30-40 miljoner för att få möjlighet att använda sig av räntan. Vi konstaterar båda missbelåtet att sannolikheten för en donation av sådana mått är mycket liten.

Bortom drömmarnas miljoner kallar verklighet och blåsigt höstvardag: vi befinner oss redan efter utsatt tid. Kaffet är urdrucket och samtalet har kommit till ro; det är dags att bryta upp. Vi sätter vår förhoppning till möjligheterna, till hederligheten och den goda viljan. ■

© Louise Ramsby och Sällskapet för Parapsykologisk Forskning efter medgivande av Jan Dalkvist.

Om Johan Lindström, en medlem i Göteborg

En av våra medlemmar med alldeles egen stil är Johan Lindström i Göteborg. Jag kan inte göra honom rättvisa eftersom jag inte har hans bakgrund inom sociologi och vetenskapsteori, men ska ändå försöka mig på en mycket kort presentation. Han har hämtat inspiration och kommit i kontakt med sådana namn och teorier som (och då plockar jag helt osorterat ur de mail jag fått av honom) Håkan Törnebohm (som på 70-talet talade om innovativ forskning med prototyper som Niels Bohrs atommodell och Einsteins relativitetsteori, vilka båda bidrog till ett paradigmskifte inom fysik och kemi), den kristne mystikern och filosofen Nicolaus Cusanus som på 1400-talet intresserade sig för relationen mellan ande och materia.

Han berör bioplasmateorin. Om "The bioplasmic Universe" anger han under Three Paradigm Shifts in Parapsychology bl a "The paradigm shifts in information theory" och "The new world picture – the bioplasmic universe". JL berör vidare filosofen Mankoff, fysiologen Leonid Vasiliev (som utfört telepati-hypnosförsök i Sovjetryssland). Han har också en omfattande diskussion och debatt med Vetenskap och Folkbildning och särskilt då professor Dan Larhammar.

Han berör Ingo Swann, fd lärare vid CIA:s spion-utbildning inom forskningsprogrammet Remote Viewing, "och som har blivit en paradigmskiftare för parapsykologin < med över-spridning till den etablerade strikt vetenskapliga trivial-psykologin, samt Russell Targ, en *****-ig NASA-fysiker, som redan på 1970-talet växlade över till parapsykologin och skrev boken *The Mind Race* — Ovanstående observationer av Vetenskapligt forskarbeteende har givit mig anledning att komplettera Habermas tre kända (?) kunskapsintressen med ett fjärde => det negativa, som innebär att man investerar stor energi i att undvika viss information, då denna skulle rubba den etablerade strukturen.

Vi ser kontrasten mellan vetenskapligheten och intresset för fenomenet = nyfikenhet och att vilja upptäcka något. I stället möts man av psykologiprofessorns energiska ansträngningar, att slå bort kritik av det etablerade, kombinerat med ett ifrågasättande av nya idéer som spekulativa (saknar vetenskaplig grund) och opraktiska (vad skall man ha det till?)."

Om parapsykologi skriver han bl a under "Parapsykologin drabbas av trögheten: Alla innovationer drabbas av

forts sid 23

Överföring av signaler från en hjärna till en annan på 10 meters avstånd.

Ett forskarteam vid Bastyr University /University of Washington rapporterar om detta märkliga försök med magnetkamera, inspirerat av liknande experiment tidigare, då EEG använts.

Alternative therapies, Jan/Feb 2003 Vol. 9. No. 1.
"Evidence of correlated functional magnetic resonance imaging between distant human brains".
På svenska: "Bevis på att förändringar i en persons hjärnaktivitet även kan registreras med fMRI (magnetkamera) hos en annan person som befinner sig i ett annat rum." Om fMRI, se not 1.

L Standish ND, PhD., L C Johnson PhD., L Kozak MS., T Richard Ph D.

BEARBETNING: EDGAR MÜLLER

Bakgrund, tidigare EEG försök.

Hypotesen att signaler kan överföras mellan två organismers nervsystem vilka inte har fysisk kontakt med varandra har fått stöd vid olika experiment, men ett komplett test har hittills inte utförts. Den första kända rapporten i den vetenskapliga litteraturen om "koordinerade signaler mellan hjärnor på olika platser" (neural energi transfer) publicerades i Science år 1965. Enligt denna rapport undersöktes enäggstvillingar som kopplades till EEG. Tvilling 1 stimulerades visuellt men inte tvilling 2 som befann sig ca 6 meter från sin tvilling i ett annat rum. 15 tvillingpar testades och hos 2 par fann man att tvilling 2, som inte stimulerades, hade liknande EEG förändringar som tvilling 1. Forskarna kallade fenomenet för "extrasensorisk induktion". År 1994 rapporterades ett liknande experiment då försökspersonerna placerades ca 15 meter ifrån varandra och den person som inte stimulerades befann sig i ett elektromagnetiskt isolerat rum. Forskarna hävdade att bra resultat uppstod endast när försökspersonerna, som tidigare inte kände varandra, fick tillfälle att under ca 20 minuter i en meditativ sinnesstämning skapa en kontakt med varandra. (Se även referat om sådana experiment i *Nyheter och Notiser nr 29, september 2005.*)

Vid Bastyr University/University of Washington, Consciousness Science Laboratory, genomfördes liknande experiment med användning av avancerad EEG teknologi och resultatet pekade i

samma riktning som vid de tidigare experimenten, nämligen att 5 av 60 försök gav EEG förändringar även hos den inte stimulerade personen. Efter denna experimentserie beslöt sig forskarna att undersöka huruvida även test med magnetkamera, fMRI, ger liknande resultat. (not 1)

Experimentmetod

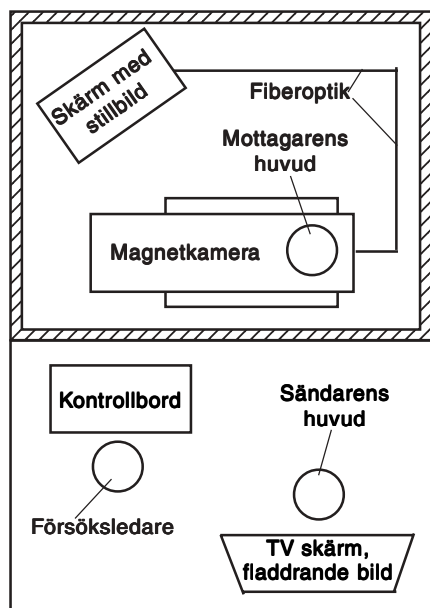
Två friska försökspersoner användes, nr 1, en kvinna 51 år, och nr 2, en man 54 år. Dessa två har känt varandra ca 2 år som kolleger och tillbringade 10 minuter tillsammans i en form av meditativ tystnad före experimentet.

I ett kontrollrum satt försöksledaren samt person 2 som kallas för sändare. Han placerades framför en 13 tums TV skärm. Magnetkameran var installerad i ett elektriskt och magnetiskt isolerat rum, en sk Faraday bur, ca 10 meter från kontrollrummet. Här placerades person nr 1, som kallades för mottagare, och försågs med ett par heltäckande mörka glasögon som via en fiberoptisk kabel riktades mot en TV skärm. Med andra ord kunde person nr 2 endast se skärmen. Efter en 300 sekunders experimentserie bytte de två försökspersonerna plats.

Enligt ett särskilt program visades på sändarens skärm ett schackmönster med 8 x 8 rutor och rutorna bytte färg med en frekvens av 6 Hz (6 ggr per sekund). Det är känt att ett sådant fladdrande framför ögonen aktiverar vissa delar av hjärnan. Under experimentet växlades sådana fladdrande bilder med perioder då schackmönstret var stilla, dvs oförändrat. De fladdrande periodernas längd varierades mellan 8 och 51 sekunder.

Sändaren uppmanades att fokusera blicken på skärmen och försöka sända, förmedla sina sinnesintryck till mottagaren som låg i magnetkameran. Mottagaren fick, via den fiberoptiska kabeln, titta på en skärm som visade ett liknande schackmönster som dock aldrig förändrades. Mottagaren instruerades också att fästa blicken på schackbrädan samt att försöka behålla den mentala kontakten med sändaren.

Magnetkamerans uppgift var att identifiera områden i hjärnan där aktiviteter under experimentet förändrades vilket skedde genom metoden att registrera variationer i blodets syrehalt (Blood-oxygen-level-dependent functional MRI) (Not 2) Magnetkameran var synkroniserad med programmet som styrde igångsättandet av schackmönsterförändringen.

Resultat

När försöksperson 1 var mottagaren, dvs hon låg i magnetkameran, registrerades hos henne en ökning av blodsyrehalten inom områdena 18 och 19 i hjärnbarken när försöksperson nr 2 utsattes för visuell stimulans genom de fladdrande rutorna. Områdena 18 och 19 arbetar med visuella intryck och en ökning av blodets syresättning visar ökad aktivitet. När en försöksperson direkt stimuleras med ett fladdrande schackmönster brukar liknande områden i hjärnan aktiveras. Ökningen av blodets syrehalt hade ett p värde av $< 0,001$, dvs sannolikheten att ökningen berodde på slumpen var lägre än 1 % (Not 3). När försökspersonerna bytte plats kunde däremot ingen motsvarande ökning av blodets syresättning konstateras.

Det här experimentet är enligt forskarteamet en första demonstration av signalöverföring, åtminstone i ett fall, som registreras med magnetkamera. Det faktum att fenomenet endast uppstod i en riktning, nämligen från person 1 till person 2 men inte tvärtom tyder på att effekten inte utan vidare fungerar mellan olika sändare och mottagare. Dess-

utom indikerar den uteblivna effekten när personerna bytte plats att det inte fanns någon inbyggd felfaktor i experimentets konstruktion.

Resultatet visar att försökspersonens hjärna aktiverades och bearbetade någon form av signal. Eftersom mottagaren var elektriskt, magnetiskt, audiellt och visuellt isolerad från sändaren är det oklart på vilket sätt signalen överfördes. Några teoretiker föreslog att underliggande non-lokala kvantmekaniska modeller skulle kunna förklara tidigare liknande resultat som utförts med EEG.

Kommentarer:

Not 1) Magnetkameran kallas av många helt felaktigt för magnetröntgen. Den vanliga röntgenundersökningen går till på sådant sätt att kroppen genomlysas av en elektromagnetisk stråle och kroppens olika organ släpper genom strålen i olika grad. Därför avbildas organen på röntgenplåten med olika svärta.

Vid undersökning med magnetkamera utsätts kroppen för ett mycket kraftigt magnetfält, som är 20-40 000 gånger starkare än jordens magnetfält. Kroppen innehåller ca 60 % vatten, dvs en ca 82 kg person har ca 50 liter vatten i sin kropp. Vatten består av äte och syre, H_2O . (H=väte, O=syre). I ett sådant fält magnetiseras protonerna i väteatomernas kärna, knuffas ut ur sin normala bana och roterar med en speciell frekvens. När magnetiseringen plötsligt bryts, återgår atomkärnorna till sin normala bana och avger en viss energi som tas upp av en spole. Denna avgivna energi beror på mängden väteatomer, dvs vatten, som finns i organen och hur snabbt atomkärnorna återgår till den normala banan. Därför kan man få mycket detaljerade bilder av organens struktur, inte bara skuggor som är fallet med röntgen.

MRT betyder Magnet Resonans Tomografi, fMRI betyder functional Magnet Resonans Imaging. Ordet tomografi betyder skiktning, dvs man får bilden av ett skikt av ett organ.

Not 2) Artikeln innehåller en mycket detaljerad beskrivning av registreringen med magnetkameran. Tyvärr går det inte att ta med denna del, på grund av de många komplicerade medicinska termerna och fysiologiska funktionerna.

Not 3) Författarna presenterar en ingående beskrivning av de använda statistiska modellerna för att få fram nämnda p-värde av $< 0,001$. Även i detta fall gäller det att det tyvärr inte går att här återge texten, inte ens som sammandrag. ■

Varför är psi-fenomenen så svårfångade? En genomgång av olika hypoteser.

The Journal of Parapsychology, Vol 65, Sept 2001.

E Kennedy

BEARBETNING: EDGAR MÜLLER

En av de viktigaste och mest förbryllande frågorna inom parapsykologin är varför de olika psi fenomenen förekommer så svagt, opålitligt och sällsynt. Inom forskningen anses att många människor har psi egenskaper och att manifestationen, förekomsten av sådana egenskaper, är styrda av motivation. Enligt detta antagande borde psi fenomenen vara mycket mer vanliga och konsekventa än vad de i verkligheten är. Skillnaden mellan antagandet och verkligheten utgör en central uppgift för den parapsykologiska forskningen.

Den parapsykologiska forskningen kunde ha nytta av att tillämpa ”principen om överensstämmelse” från kvantfysiken. Flera andra principer från kvantfysiken ingår redan i många psi forskares tankegångar, nämligen nonlokalitet och den tänkbara rollen av observatör.

”Principen om överenskommelse” hävdar att förutsägelser från kvantfysiken måste stämma överens med den klassiska fysiken inom de områden där den klassiska fysiken utvecklats och fungerar bra idag. Därför omkullkastar kvantfysiken inte den klassiska fysiken, utan kompletterar den och gör fysiken som sådan mera komplett. Om principen om överensstämmelse tillämpas på den parapsykologiska forskningen kan det faktum att psi fenomenen är svaga, opålitliga och sällsynta inte utgöra ett hinder utan erbjuder en vägledning till att förstå psi fenomenen såsom de uppträder.

Artikeln innehåller ett antal i debatten förekommande hypoteser om psi fenomen med argument för och emot (Not 1).

HYPOTES A:

Påstådda psi resultat är i själva verket orsakade av metodologiska fel och oaktksamhet.

Detta är skeptikernas älsklingshypotes, psi existerar överhuvudtaget inte! Kritiken mot psi forskningens resultat kan bl a delas in i tre kategorier, nämligen:

- a) välgrundad kritik som sakligt diskuterar ev metodologiska fel och orsaker för de svaga resultaten.
- b) ogrundad kritik som argumenterar att vissa metodologiska fel kan ha uppstått, men utan ha bevis för, eller underlag till, påståendet och
- c) spekulativ kritik som hävdar att det är mera sannolikt att vissa rapporterade resultat kan tillskrivas metodologiska fel än verkliga parapsykologiska fenomen.

Den välgrundade kritiken är nyttig för forskningen medan den ogrundade knappast tillför någonting till forskningens framsteg. Nedan behandlas den spekulativa kritiken, eftersom den är mycket vanlig och inriktar sig på experiment som inte förefaller ha några identifierbara metodologiska svagheter.

Argument som stöder hypotes A.

Resultaten från den parapsykologiska forskningen har inte de statistiska egenskaper som normalt kan förväntas från experiment inom andra discipliner som sysslar med konkreta, erkända fenomen, ex fysik, psykologi och medicin. Enligt statistiska metoder förmodas att effekten av ett studerat fenomen i allmänhet blir mera pålitlig om antalet deltagare i experimentet ökar (*z-vär-det blir proportionellt mot kvadratroten av n. se not 2 för vidare förklaring.*)

Parapsykologiska experiment förefaller inte ha sådana egenskaper, tvärtom. Analyser av tidiga Ganzfelt studier visade att z-värdet inte alls blev större när antalet deltagare ökade, i vissa fall blev z-värdet till och med lägre (Honorton 1983, 1994, Bem 1994). En annan analys av RNG, slumpvals-generatorer, pekade i samma riktning. Enligt en kommentar från Braud (1985) verkar det så att enkla experiment som har till syfte att bara visa existensen av psi kan ge mera signifikanta resultat än mera komplicerade studier avsedda för jämförande analyser av psi fenomenet. Alla dessa och

liknande observationer stöder hypotesen att de erhållna resultaten i verkligheten kan tillskrivas metodologiska fel vid experimentens planering, genomförande och utvärdering, trots att sådana metodologiska fel i själva verket inte har kunnat identifieras. Även historiska erfarenheter visar att metodologiska felkällor är den troliga orsaken till redovisade positiva resultat. Under ett decennium har parapsykologer kontinuerligt designat nyare och nyare testmetoder med förhoppning om att dessa (*inte minst med tanke på den enorma teknisk utveckling som under tiden har ägt rum*) skulle leda till någon form av definitiva bevis, men i många fall upptäcktes metodologiska problem och replikationer misslyckades (Hyman 1995).

Ett typiskt exempel är erfarenheterna med Ganzfelt studierna. I början utfördes experimenten med fasta bilder och forskarna fick signifikanta resultat. Därefter utvecklades tekniken att omfatta även experiment med video som gav signifikanta resultat. Men en upprepning av experimenten med fasta bilder gav inte signifikanta resultat (Bem, Honorton 1994, Hyman 1994).

Argument som motsäger hypotes A:

Påståendet att de erhållna positiva psi resultaten kan förklaras av metodologiska problem är baserat på kritikernas personliga uppfattning och kan varken bevisas eller motbevisas, därför hör ett sådant påstående inte hemma inom vetenskapen.

Många av de genom experiment erhållna observationer som kritikerna betecknar som bevis på metodologiska fel, kan i själva verket avslöja viktiga och intressanta egenskaper hos de parapsykologiska fenomenen. I sin kritik av Ganzfelt försöken medgav Hyman (1994) att några av slutsatserna i hans analys möjligen kunde reflektera speciella egenskaper hos psi, snarare än metodologiska fel. Uppgifter om att z-värdet inte har den förväntade relationen till antalet försök eller försökspersoner måste ytterligare verifieras. Under alla förhållanden kan den bristande överensstämmelsen mellan z-värdet och antal också indikera psi fenomenens speciella egenskaper, att de kan uppträda på ett annat sätt än till exempel kända fysikaliska fenomen.

HYPOTES B:

Endast några få människor har psi förmåga.

Argument som stöder hypotesen:

Studier av spontana psi upplevelser och åtskilliga laborieförsök ger vid handen att endast en liten minoritet av befolkningen har en konsekvent och konstaterbar psi förmåga. När ett antal frivilliga försökspersoner undersöktes om remote viewing förmåga visade det sig att endast 1 % var konsekvent framgångsrika (Utts, 1996). Enkät svar ger intrycket av att ca 50 % av befolkningen har haft psi upplevelser, men en stringent analys av alla rapporterade fall tyder på att endast 10-15 % av fallen förefaller rimliga (Broughton 1991)

Argument som motsäger hypotesen:

Det ständigt ökande antalet signifikanta resultat för psi som visas inte minst av olika metaanalyser stöder den traditionella och utbredda uppfattningen att psi förmågan förekommer hos ett stort antal människor (Radin, 1997). Den parapsykologiska forskningen sökte i början människor med uttalade psi egenskaper, men på senare tid övergavs denna princip eftersom psi kunde demonstreras vid helt olika experiment med ett stort antal deltagare.

HYPOTES C:

Psi beror på speciella psykologiska förhållanden eller förändrade medvetandetillstånd vilka är osäkra och obestämbara.

Den traditionella uppfattningen inom parapsykologin är att psi fenomenen är processer i det undermedvetna men har samtidigt en delikat koppling till människans varseblivning och medvetna viljeyttringar. Speciella psykologiska förhållanden krävs för att sådana omedvetna psi processer skall kunna nå medvetandet. På senare tid har en annan modell blivit aktualiserad, nämligen att psi signalerna visserligen alltid är i medvetandet men de är svaga och undertrycks av de mycket starkare, ständigt pågående mentala processerna i medvetandet.

Argument som stöder hypotesen:

Parapsykologins historia är full av beskrivningar som anger att vissa förhållanden är viktiga för att erhålla lyckade experiment, bl a hög grad av motivation, entusiasm, positiva förväntningar, koncentration på uppgiften utan att bli störd och en avslappnad spontan atmosfär. Det ligger i sakens natur att det är svårt att under en längre tid kunna bibehålla sådana förhållanden i laboriemiljö. ►

Att ett förändrat medvetandetillstånd underlättar psi experiment förefaller också vara väl grundat, inte minst framgångsrika Ganzfelt experiment visar det (Bem, Honorton 1994). Det finns också exempel som tyder på att ett hypnotiskt tillstånd är främjande för lyckade psi experiment.

Argument som motsäger hypotesen:

En återblick på 70 års forskning med inriktning på att identifiera psi främjande förhållanden visar att det idag inte går att demonstrera psi mera pålitligt än för 70 år sedan. Det genomgående mönstret vid psi experiment visar att resultaten blir allt sämre ju flera replikationer som görs och ju flera forskare som engagerar sig i frågan. Även om resultaten inom vissa delområden inte visar en påtaglig försvagning saknas det bevis på att resultaten skulle förbättras. Enligt en metaanalys av 309 fjärrseende studier har effektstorleken knappast förändrats under en 50-års period. (Honorton, Ferrari 1989). Det är dock svårt att genomföra en utvärdering av Ganzfelt studierna med hänsyn till effekten av förändrat medvetandetillstånd eftersom endast ett fåtal experiment har haft kontrollgrupper. Studier vars syfte var att direkt jämföra uppnådda effekter med, respektive utan, förändrat medvetandetillstånd och hypnos har inte gett konkreta resultat i någon riktning.

HYPOTES D:

Psi förekommer ganska ofta men förblir obemärkt.

Enligt denna hypotes är psi som sådan inte alls svårfångad men kan uppträda i två skepnader, nämligen psi fenomen som märks och som inte märks. Det är de märkbara psi fenomenen som är svårfångade och hindras att framträda.

Argument som stöder hypotesen:

Studier av oavsiktlig psi stöder uppfattningen att psi kan förekomma obemärkt och även observationer under psykoanalys pekar i samma riktning. En hel del teorier har publicerats med förklaringar varför märkbar psi kan vara undertryckt och svårfångad. Braud (1982) menade att psi i huvudsak inte arbetar med perceptuell information (*exempelvis emotioner*). Därför är det tänkbart att de manifesterade, perceptuella psi fenomenen utgör endast en liten del av den totala psi processen och märks svagt.

En annan idé som lanserades av Broughton

(1988) hävdar att psi kanske fungerar bäst och utan hinder när den inte märks av individen och att det kanske rent av är nödvändigt för individens skydd att psi förblir dold.

Argument som motsäger hypotesen.

De genomförda experimenten för att identifiera oavsiktlig psi har inte kunnat leda till bevis på att sådan psi finns. Uppgifter om att oavsiktlig psi förekommer under psykoanalys är ad hoc spekulationer och kan inte betraktas som vetenskapliga bevis.

Här uppstår en paradox vid konstruerandet av experiment för obemärkt psi, nämligen att fenomen som inte kan märkas inte heller kan underkastas vetenskapliga studier eller observationer.

HYPOTES E:

Psi är undertryckt på grund av motstånd eller rädsla.

Argument som stöder hypotesen.

Det faktum att vissa människor är genuint skeptiska mot psi diskuteras mycket ingående inom forskningen som bevis på motstånd mot eller rädsla för manifestation av psi. Denna skepticism omfattar ett brett spektrum från att inte visa en sund nyfikenhet inför fenomenet till att fanatiskt förneka existensen av psi.

Erfarenheterna av att psi i experimentell forskning har visat sig vara så svårfångad uppfattas alltmer som en möjlig orsak till att även forskare utvecklat en viss rädsla eller rentav motstånd. Några har framfört idén att svaga effekter faller inom ramen för en komfortabel zon som forskarna kan hantera, medan de kan känna ett motstånd mot att uppnå och uppvisa extremt framgångsrika och signifikanta resultat (Batchelder; 1984, Braud, 1985, Tart 1984). En hel del resultat under förväntad nivå skulle kunna tillskrivas denna hypotes, inte bara vid genomförandet utan även vid själva planerandet av experimenten.

I en studie som genomfördes 1986 (Tart & Labora) tillfrågades deltagarna vad de skulle tycka om ifall de hade en permanent och oåterkallelig förmåga att inom en distans av 30 meter kunna läsa andras tankar och utöva psykikinesi. Reaktionen var överväldigande negativ och som orsak angavs rädslan att förlora självkontroll, sensorisk överbelastning, utanförskap och känslan att inte kunna fungera etiskt och ansvarsfullt i samhället.

Argument som motsäger hypotesen:

Den konstanta ökningen av populära böcker, filmer och kurser om paranormala fenomen indikerar tydligt att folk gärna vill ha mera psi i livet omkring sig. Visserligen är det tänkbart att människor kan uppleva rädsla inför extremt starka paranormala fenomen, men de skulle gärna välkomna moderata psi effekter av pragmatiska skäl, för att ev lättare kunna vinna vid roulettebordet, köpa rätta aktier, eller få reda på vad chefen, hustrun, pojkvännen tycker.

Rädsla kan rimligtvis inte förklara att så många experimentresultat som är statistiskt signifikanta ändå är svårfångade, trots att de erhållna resultaten hamnar inom forskarnas så kallade komfortabla zon med ett p-värde på nivån 0,05 eller något lägre. (*Dessutom finns det åtskilliga rapporterade experiment med p-värden långt under 0,05 nivån. Till och med p-värden av storleksordningen 0,0000001 eller ännu lägre har publicerats.*)

HYPOTES F:**Evolutionen har hindrat psi funktionen****Argument som stöder hypotesen:**

Evolutionen har hindrat eller undertryckt psi fenomenens styrka eftersom de är mer skadliga än nyttiga för människan och utgör en förklaring till att de är så svårfångade. Detta skulle också kunna förklara den inneboende rädsla som människor känner, enligt hypotes E.

Argument som motsäger hypotesen:

Hypotesen uppvisar en svag logik. En kontrollerbar psi på en rimlig nivå skulle kunna ha enorma fördelar för individen i den historiska evolutionära konkurrensen, och även i dag i det dagliga livet. Dessutom förklarar denna hypotes inte varför psi uppträder med varierande styrka och frekvens hos olika individer under olika förhållanden.

HYPOTES G:**Psi är en ekologisk sammankoppling inom evolutionen.**

Psi förefaller svårfångad eftersom vi inte förstår att den konsekvent och lagbundet uppnår sina ekolo-

giska mål. (*Med ekologi menas här uttryckets egentliga betydelse, nämligen läran om de levande organismerna och deras förhållande till miljön.*)

Argument som stöder hypotesen:

Det verkar vara logiskt frestande att acceptera denna hypotes om man funderar över hur världen skulle se ut om psi skulle finnas tillgänglig utan begränsningar. Katten skulle kunna använda psi för att fånga musen, men musen skulle också kunna använda psi för att undkomma katten. Enligt denna hypotes förefaller psi vara svårfångad eftersom den inte är kopplad till individer utan tjänar ett större globalt syfte i det ekologiska systemet, trots att psi enligt traditionell uppfattning inom forskningen är individbaserad.

Argument som motsäger hypotesen

Med tanke på att så många arter har dött ut är det svårt att inse att psi skulle ha inverkat på evolutionen. Hela evolutionen präglas av konkurrens på olika nivåer och med olika metoder inom alla arter, inte minst bland människor, och psi skulle mycket väl kunna vara ett av de åtskilliga vapen som alla arter förfogar över. Rapporterna om spontana psi upplevelser samt resultat från otaliga laboratorieexperiment förefaller inte ha någon koppling till till ekologiska konsekvenser eller överlevnadsfördelar.

HYPOTES H:**Psi kontrolleras av nonfysiska väsen och krafter.**

Om psi orsakas av nonfysisiska väsen är det tänkbart att psi är så svårfångad eftersom dessa väsen vill att psi skall vara sådan, med andra ord vill de inte att vi skall få klara och tydliga bevis på dess existens och förstå dess bakgrund, funktion och mål.

Argument som stöder hypotesen:

I åtskilliga kulturer råder uppfattningen att paranormala fenomen förorsakas av nonfysisiska väsen, såsom andar, gudar eller Gud. (*Observera att utomjordiska intelligenser inte nämns i sammanhanget, förmodligen därför att det är fråga om gamla kulturer.*) Sådana idéer tycks ha en lika stark förankring som att motivation, förväntningar eller okända, omedvetna faktorer skulle styra psi fenomenen.

Det har gjorts omfattande undersökningar rörande andens eventuella överlevnad efter döden (Gauld, 1982). Visserligen finns det alternativa förklaringar till resultaten i undersökningen ovan men det saknas övertygande bevis på att effekterna inte kommer från andar.

Vetenskapsmännen i allmänhet avvisar eller ignorerar möjligheten att nonfysiska väsen skulle orsaka psi, eftersom ett sådant alternativ är mycket svårare att testa än att källan till psi fenomenen finns inom människan. (Kennedy, 1994) (*Dessutom finns det vetenskapsmän som är helt övertygade om att anden inte kan överleva döden.*) De utelämnade framgångarna inom parapsykologins historia hittills stöder hypotesen att psi inte orsakas enbart av de involverade personernas motivation eller förmåga enligt den traditionella uppfattningen. När ett antal hypoteser som är lätta att testa inte leder till förväntat resultat och önskad utveckling är detta inom den vetenskapliga arbetsmetodologin en indikation till att prova andra hypoteser som är svårare att testa för att ändå komma fram till målet. (*Resonemanget påminner om Sherlock Holms berömda sats när han ställdes inför till synes olösliga gåtor: "När allt möjligt verkar omöjligt måste man överväga om det omöjliga kan vara möjligt"*)

De ständigt återkommande beskrivningarna om psi fenomenens inkonsekventa uppträdande i experimenten tyder på påverkande faktorer som är oberoende av de individer som är knutna till försöket. Sådana idéer är mera i överensstämmelse med hypotesen att nonfysiska väsen är källan till psi än den traditionella uppfattningen.

Argument som motsäger hypotesen:

Det finns inga övertygande vetenskapliga bevis på att spekulationerna om nonfysiska väsen eller krafter har grund. Det har påpekats av flera (Rhine, 1960, Braude 1992) att fenomen som har uppträtt i samband med forskning om överlevnad skulle kunna tillskrivas en psi effekt som härstammar från levande, vilket är ett mera smakligt och ur vetenskaplig synpunkt acceptabelt alternativ. Bevis på överlevnad skulle förutsätta framgångsrika experiment som lyckas med att helt utesluta tänkbar påverkan från levande och det finns inga stora förhoppningar att inom överskådlig framtid kunna skapa förutsättningar för dylika experiments genomförande.

Följaktligen kan hypotesen inte testas och måste därför förkastas till gagn för andra hypoteser som kan testas. Idén att psi fenomenen skapas av gudar eller andra nonfysiska väsen är ännu mer omöjlig att testa än överlevnadshypotesen och har praktiskt taget aldrig nämnts i vetenskapliga sammanhang.

Slutsatser.

Ingen enstaka hypotes kan förklara varför psi fenomenen är så svårfångade. Några av hypoteserna kan stödja sig på tillgängliga resultat som indikerar att hypotesen verkligen skulle kunna förklara en viss men endast liten del av psi fenomenens natur. Men dessa hypoteser är i sig otillräckliga för att erbjuda en totalförklaring. Uppenbarligen finns vid sidan av dessa hypoteser även andra faktorer med starkare inverkan. Vad gäller flera andra hypoteser så finns det mycket litet relevant data som skulle kunna bidra till ett förtydligande av problemområdet. Allt detta tyder på att det förekommer flera olika faktorer som kombineras vid experimenten och gör psi svårfångad.

Kommentarer:

Not 1. Författaren, E. Kennedy anger i artikeln ett mycket stort antal referenser, dvs hänvisningar till olika publicerade rapporter som bakgrund till de av honom framförda synpunkterna. På grund av platsbrist kan vi tyvärr inte inkludera alla dessa referenshänvisningar, dessutom är själva referatet en bearbetning och sammanfattning av längre texter och därför är det oftast svårt att direkt placera en referens. Men ändå visas här referenserna i några fall som är av speciellt intresse. Artikeln omfattar 21 sidor därför är det ofrånkomligt att vissa delar måste utelämnas.

Not 2 Detta innebär starkt förenklat att ju flera som deltar i experimenten desto bättre noggrannhet, pålitlighet erhålles. Ett högre z-värde, ger ett lägre p-värde som anger att sannolikheten att det erhållna resultatet beror på slumpen är låg. n anger antalet deltagare i experimenten. Ett resultat anses vara signifikant inom de flesta vetenskapsgrenar när p-värdet är lägre än 0,05, men självfallet eftersträvas ett så lågt p-värde som möjligt. ■

Etzel Cardenas föredrag i Stockholm 23 november 2005

Cardena höll en lång inledning om hypnosrelaterade begrepp och "anomalous experiences", och betonade att detta begrepp är kulturellt relativt – han nämnde bl a öppenheten i t ex Brasilien för annorlunda mentala tillstånd. Därefter berörde han kort metaanalyserna inom parapsykologi (med en tabell över p-värden och effektstorlek) utan att alls avhandla den komplexa frågan om hur man får fram metaanalyser. Möjligen var det aktuella föredraget inte ett lämpligt forum för sådana, mer vetenskapligt orienterade frågor.

Louise Ramsby ställde under den efterföljande diskussionen tre frågor till Cardena:

1. Hans uppfattning om survival research.
2. Generellt om hypnos - varför en individ blir lydig och följsam och inte motspänstig eller tongivande när jagfunktionerna träder i bakgrunden under hypnos.
3. Vad det parapsykologiska forskningssamfundet behöver göra för att nå ett genombrott vad gäller bevis för paranormala fenomen.

Cardenas svar i korta drag:

1. Cardena har personligen svårt att tro att han själv eller någon annan skulle överleva döden, men menar att det finns forskning som är så intressant och vederhäftig att det definitivt inte går att avfärda antagandet. Det är således värt att studera vidare. Han nämnde här bl a Stevensons reinkarnationsforskning samt viss medialitetsforskning.
2. Cardena menade att de hypnotiserade är inte lydiga utan samarbetsvilliga. Louise anser att Cardena missade poängen med frågan, trots att hon formulerade om den och kompletterade med att en

hypnotiserad möjligen identifierar sig med hypnotisören, eftersom man under hypnos befinner sig i ett medvetandetillstånd där skillnader upphör och det blir möjligt att uppleva sig som ett med omgivningen.

3. Cardena förstod först inte frågan. Därefter sade han att de som är inbitet kritiska och har bestämt sig för att aldrig låta sig övertygas (troligen syftade han på Randi) alltid kommer att finnas, liksom å andra sidan, de som är helt vissa. Det enda man kan göra är att arbeta vidare med det man själv betraktar som seriös forskning. På Louises uppföljande fråga om Cardena tycker att det redan finns tillräckligt med empiriska bevis eller om han anser att det behövs ytterligare, svarade han att han naturligtvis tycker att det redan finns tillräckligt och att han annars inte hade suttit på professuren.

Till dessa svar har jag, GB, följande reflektioner:

Vad det gäller fråga 3 där han uttalat sig lite olyckligt i media tycker jag att det är svårt att dra några säkra slutsatser. Hur ställer han sig till frågan huruvida dessa fenomen redan har bevisats eller inte, fråga 3 ovan? Menar han att det finns tillräckligt mycket empiriska bevis för att rättfärdiga mer forskning, eller tillräckligt med empiriska bevis för att kunna dra slutsatsen att dessa fenomen säkert finns? På denna punkt måste man vara mycket tydlig, det var inte Cardena, ett skäl till att han är olämplig på denna mycket viktiga post vid Lunds Universitet. Vår inställning i SPF är att forskningen ännu inte kan sägas klart visa att några paranormala fenomen finns, men att det finns tillräckligt med stöd för att rättfärdiga ytterligare forskning. Begreppet bevis är så laddat så det bör undvikas. ■

Ett svenskt pris till den som kan påvisa ett paranormalt fenomen

**Debatt i Nyhetsmorgon, SVT den 15/12
med anledning av ett svenskt Randipris**

Förbundet Humanisternas ordförande Christer Sturmark tidigare känd IT-profil går ut för att provocera. *"Jag är så trött på allt pseudovetenskapligt och newage-inspirerat humbug, kvacksalveri och bedrägeri i vårt samhälle idag. Och det värsta är att det verkar öka", säger Christer Sturmark, ordförande i förbundet Humanisterna.*

Om detta pris står det på deras hemsida, www.humanisterna.se:

Förbundet Humanisterna instiftar Humanistpriset Kristallkulan om 100.000 SEK. Prissumman går till den som kan demonstrera någon paranormal eller övernaturlig förmåga som därmed saknar vetenskaplig förklaring. Förutsättningen är att fenomenet kan demonstreras under tillfredställande kontrollerade testformer. Prissumman garanteras av förbundets ordförande Christer Sturmark personligen.

Humanisterna uppmanar alla som har någon övernaturlig, paranormal eller ovanlig talang som vetenskapen inte kan förklara, att ansöka om priset. Den som anser sig kunna mäta blodtryck med pendel, finna saker med slagruta, läsa tankar, spå i kort, få folk att stå stadigare med magnetsulor etc, är varmt välkomna att anmäla sitt intresse.

De avslutar texten om priset: *"Det enda som imponerar med allt detta är uppfinningsrikedomen när det gäller att konstruera humbug-begrepp och teorier som ska få det hela att låta trovärdigt, fortsätter Christer Sturmark. Förbundet Humanisterna vill bidra till att demaskera denna kvacksalveri-industri. Den som tar 500 spänn för att erbjuda sina tjänster eller produkter till allmänheten, men inte vågar låta sig testas för att få 100.000 kronor, är inte särskilt trovärdig. Därför utlyser vi detta pris.*

Vi kan väl bara hålla med om det viktiga i att ta reda på vad som verkligen finns, vad som är äkta förmåga och inte. Och enda sättet att verkligen göra detta är att bedriva vetenskaplig forskning kring dessa fenomen, förutsättningslös, vetenskaplig forskning. Frågan är om den forskning, de sök Humanisterna vill stödja, är förutsättningslösa?

Christer Sturmarks uttalanden i Nyhetsmorgon lämnar flera frågetecken, i sin debatt med Torbjörn Sassersson (TS). De åsikter och attityder CS visar är långt ifrån så förutsättningslösa som behövs.

TS menar att CS gör cirkus av dessa viktiga frågor med detta pris, något CS missförstår. Han tror att TS inte anser att forskning behövs utan att fenomenen skulle vara självklarheter. Men visst blir det lätt cirkus om man utlyser ett pris. Och fenomenen är inte självklarheter, kanske för TS, men inte för en forskare. Parapsykologer anser att det finns en hel del stöd för att de finns, men det finns inga bevis för dem. Bevis pratar man ö h t inte om när det gäller experimentell forskning.

CS menar att TS antingen är bedragare eller naiv och lättlurad och har lurat sig själv när det gäller hans påstådda förmåga att "gå ut ur sin kropp". Han är alltså säker på att TS inte är äkta. Han utgår ifrån det, och det menar jag inte är ett vetenskapligt sätt att se på det. Hur starka påståenden man än kommer med (och påståendet att man kan "gå ut ur sin kropp" är starkt) ska de inte avfärdas utan undersökas. Får man positiva resultat ska försöken upprepas av andra forskare för att nå större säkerhet. Och även om man lyckas få många positiva resultat måste man kunna utveckla en teori för hur fenomenet kan tänkas fungera, en aspekt CS är helt främmande för. Kanske kan man få det pris Humanisterna utlyst, men inte vetenskapligt erkännande. Dessutom är det ett stort steg att kunna demonstrera ett fenomen på befallning som CS vill, och att uppnå en viss statistisk upprepbarhet som man börjar kunna prata om inom parapsykologin. Om dessa frågor visar CS ingen insikt.

Det räcker, menar CS med att visa att fenomen fungerar så accepteras de. Det är möjligt att det räcker för att få detta pris, men CS visar alltså ingen insikt om i vilket stadium man uppnår denna säkerhet. Det krävs inte bara statistisk upprepbarhet utan ännu större säkerhet.

CS kommer med argumentet att forskning bedrivits ända sedan 1800-talet, och än har ingen

kunnat uppvisa några som helst tecken på att det här fungerar. Att det motsvarar 2 månaders forskning i psykologi ville han inte kommentera, och att två månader rimligtvis inte kan räcka för att få en sådan kontroll på fenomenet att de på befallning ska kunna demonstreras, det verkar han inte alls förstå. Har han sådana idéer vet han inte mycket om den vetenskapliga processen.

Om någon kan påvisa telepati, då får domedelbart nobelpriset, raljerar CS. Så fungerar inte nobelpriset, och detta är en tråkigt låg nivå på debatten.

TS visar dokumentation från Adrian Parker som uppgavs visa att det finns forskning som bevisar dessa fenomen. Dessa experiment är bara bluff enl. CS. Dessa forskare borde ha fått nobelpriset om undersökningarna är äkta. Han visar tydligt hur okunnig han är om forskningsprocessen och debatten i parapsykologi.

CS menar att TS vill att vi ska tro på "allt möjligt", "vad som helst". Det är korkat att tro på "vad som helst". Det gäller "en massa förmågor" som strider mot allt vi vet om världen som inte går att visa upp i tester, menar CS. Han visar här hur oinsatt han är i forskningens förutsättningar och villkor, hur forskning bedrivs.

Vad vinner vi på att erkänna dessa fenomen, frågar Ingela Agardh. Dessa fenomen finns ändå, menar TS felaktigt, men han tillhör alltså de 'troende'. Som forskare ska man vara öppen att forska men får inte utgå ifrån att fenomenen finns. Där skiljer sig TS från oss. I metodiken ska man kunna hantera att inte få positiva resultat och vara öppen för att förmågan inte finns.

Ett universitet skulle aldrig stödja sådan forskning, menar CS apropå påpekandet att Lunds Universitet nu har en professur i parapsykologi, varvid CS påpekar att det är baserat på ett testamente. Han visar mycket tydligt vilket avstånd han tar till denna forskning.

Ingela Agardh tycker att CS borde visa lite mer ödmjukhet och insikt att "there is more between heaven and earth" (CS avfärdar som skröna och myter förmågan vissa sägs ha att i förväg veta när man ska dö, något IA stötte på under sin uppväxt och som man betraktade som något självklart), och att TS borde visa lite mer kritik och att man kanske behöver bedriva forskning innan fenomenen fastställs. Vi kan här klart se att vi i SPF står för den inriktning Ingela Agardh efterlyser. ■

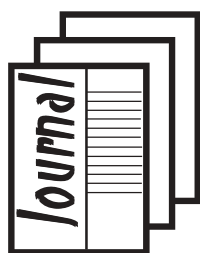
Vill du delta i telepatiförsök – sändare och mottagare sökes

Jag ska under våren 2006, som ett led i min magisterutbildning i psykologi genomföra experiment med telepati, där jag ska detektera psi-signalen med hudmotståndet, alltså ungefär som en lögn-detektor – man får högre arousal, reagerar starkare när man uppfattar, ofta omedvetet, en psi-signal. Ni "slipper" alltså bli medvetna om det som sänds, behöver inte gissa. Jag söker par, som är både sändare och mottagare, gärna med biologiska eller känslomässiga band. Har du haft många telepatiska erfarenheter med något syskon, barn eller partner, eller kanske bara någon enstaka men desto starkare, kom båda två och deltag! Försöken beräknas ta lite drygt en timme. I utbyte får båda en bio-biljett samt vetskapen att ni deltar i telepatiförsök på Stockholms Universitet, vars resultat jag hoppas kunna publicera i tidskrifter. Dom resultaten kanske du då bidragit till! Försöken planeras äga rum både dag- och kvällstid i februari och början av mars. Kontakta mig på epost: goran.brusewitz@bredband.net eller 08-466 98 58 eller mobil 0708-10 35 32 så skickar jag er mer detaljerad information, gärna via epost.

Vill du göra försök och bekräfta ett sjätte sinne à la Carl Edelstam?

Det var många som lyssnade på vårt föredrag med biologen Carl Edelstam i november. Hans experiment har gått ut på att försöka detektera något sorts sinnesorgan hos människan som kan detektera både djurs navigering, jordstrålning, psi, telepati och kanske också andra fenomen Edelstam är intresserad av. Jan Fjellander väckte frågan om det fanns intresse att vara med och genomföra dylika experiment, så jag tar upp frågan här. Är du intresserad, ta kontakt med undertecknad.

Göran Brusewitz

UR TIDSKRIFTER

Paranormal review, oktober 2005

Numret inleds med The SPR Cambridge Archive, av Melvyn J. Willin. Artikeln illustreras med ett foto som tycks visa någon sorts ektoplasma-varelse, så den typen av material tycks finnas i detta bibliotek i Cambridge University.

SPR's ordförande John Poyton kommenterar sedan konferensen 2005, i Bath i september, Mary Rose Barrington summerar sedan ur Revue Metapsychique Archive no 56: A flawed critique - Herr Albert Moll and the clairvoyance of Kahn, av prof Charles Richet.

Matthew Colborn kommenterar under Media-watch: "What the bleep do we know?", den film vi från början hade tänkt oss att Krippner skulle kommentera vid sitt besök i oktober.

Ronald D. Pearson skriver sedan om Survival physics. Det är för att förklara "den kosmologiska konstanten" som ledde till en fysikalisk teori som gjorde psi och överlevnad av döden till reella fenomen. Michael Thalbourne skriver sedan "The pros and cons of being a parapsychologist", Nicola J. Holt om Developing perspectives on anomalous experiences, rapport från konferens 4 juni i Liverpool. Sean O'Donnell fortsätter om Anti-memory - a new paradigm for psi.

Anneli Goulding får internationell utmärkelse

I *Nyhetsbrev från PA, Parapsychological Association*, hösten 2005, meddelas bla om de nya jobben vid University of Edinburgh: "There are currently three positions available at the University of Edinburgh: One is the Robert Morris Chair in Parapsychology, One is a readership/senior lectureship, One is a three-year lectureship". Och det är den första av dessa vi skriver lite extra om i detta nummer.

Som särskild nyhet för oss svenskar kan vi meddela att Anneli Goulding vid Göteborgs Universitet tilldelats "G.R. Schmeidler Student Award". **Ett stort grattis!**

Samtidigt: Outstanding Contribution Award: John Palmer, University Hospital Zürich, for his work with the Journal of Parapsychology, och Outstanding Career Award: Robert L. Morris.

Tidskriften om nära-döden upplevelser

I detta nummer av *Journal for Near-Death Studies*, vol 23, nr 3, våren 2005 finns två artiklar, varav ett är av Peter Fenwick (som vi hoppas få besök av i juni 2006), hans Bruce Greyson lecture från International Association for near-death studies 2004 annual conference: Science and spirituality: a challenge for the 21th century.

Sedan följer James McClenon Content analysis of a predominately african-american near-death experience collection: evaluating the ritual healing theory.

Ny tidskrift från Australien

Detta nr är det första vi får av denna tidskrift, *Australian Journal of Parapsychology*, nr 1, juni 2005.

Redaktör är Michel Thalbourne, verksam vid Anomalous Psychology Research Unit, University of Adelaide i Australien.

Vernon M. Neppe börjar med Feature Article, Why Parapsychology is amongst the most important of the sciences, som enligt en fotnot är en bearbetning av den första prize paper ("great scholarship") i Dr. Alexander Imich's 20th internationella uppsatsävling, med namn enligt denna artikel. Denna artikel kan säkert vara stimulerande att läsa med tanke på just vad rubriken säger: varför parapsykologi är en av de viktigaste vetenskaperna.

Efter denna följer Susan B. Martinez med Automatic Writing Revisited, sedan Pamela Rae Heath med A new theory on place memory. Detta med platsminnen är ett ovanligt tema, men av klart intresse för parapsykologi att då och då beröra. Därefter följer lite om Omninterconnectionism and Omnivention med en lång rad kommentarer.

Följer gör slutligen Technical Paper No 8, Perceptual and memory capabilities of witnesses to anomalous visual phenomena, av B F Dear och A L Jinks.

Journal of Consciousness Studies nr 8-10, 2005

Detta trippelnr av JCS under redaktörerna Giovanna Colombetti och Evan Thompson har tema Emotion Experience och berör bara marginellt parapsykologi. Det är sådana inslag som intention och consciousness som dyker upp bland rubrikerna, som kan vara av intresse.

Där finns några deltema: Emotion experience within consciousness (t ex are emotions feelings?), The valence of emotion, Imagined Emotion experience, emotion experience and the brain (t ex Getting emotional: a neural perspective on intention and consciousness).

I ett separat reklamblad finns reklam för diverse böcker, bla Science, consciousness and ultimate reality, av red. David Lorimer, där han sammanställt bidrag från universitetsmöten arrangerade av scientific and medical Network åren 2001-3, med bidrag av bl a Bernard Carr, Chris Clarke, Peter Fenwick och David Fontana.

Engelska sällskapets tidskrift, JSPR, oktober 2005

Detta nummer av *Journal of Society for psychical research*, börjar med The spellchecker case: computer-mediated mediumship?, av Julie Rousseau och David

Rousseau. Alexander MacRae fortsätter med Report of an electronic voice phenomenon experiment inside a double-screened room, därefter José M. Perez-Navarro om Increasing hit rates in free-response ESP experimental research: a survey of researchers and academics, Michael Thalbourne och Lance Storm fortsätter om The self accomplishing: The achievements of the theory of psychopraxia.

Bland böcker som anmäls: Is there an afterlife?, av David Fontana, anmäld av Maurice Grosse. John Fraser anmäler Bealing bells av Major Edward Moor, The Ghost Club, 2004, om poltergeistfenomen 1834. Numret avslutas med minnesord om Arthur Talbot Oram och Raymond Gordon Bayless.

NOTISER

Sheldrakes telepatiprojekt vid Trinity College, Cambridge

Rupert Sheldrake har nu i december 2005 utlyst plats för maximalt fem elever till sin "International Work Scholar Programme for research on telepathic abilities". Programmet passar särskilt för studenter och för lärare, men är öppet för alla.

Det är THE PERROTT-WARRICK RESEARCH PROJECT On Unexplained Human Abilities under ledning av Rupert Sheldrake, och med stöd av Trinity College, Cambridge International Work Scholar Appointments.

I programmet ska man använda datoriserade tester för att testa telepatisk förmåga, 20 per elev. De två mest lyckade försökspersonerna får sedan göra om det med videospelning. Rapport ska skrivas.

Bakgrundsinformation om detta projekt och Dr Sheldrakes forskning finns på hans webbsida www.sheldrake.org

Ny konferens *Living the field* i London 18-19 mars

Gäster nu blir bl a fysikern Hal Puthoff, vars teori om nollpunktsfält ligger till grund för Field-begreppet för dessa konferenser. Från en sådan förra hösten rapporterade Jan Fjellander nu i december, och jag har själv varit på två tidigare. Till marskonferensen kommer också Karl Pribram (som på 70- och 80-talet påstod eller föreslog att minnet i hjärnan är som ett hologram), Gary Schwartz,

Konstantin Korotkov som sägs ha vidareutvecklat en teknik att fotografera människans aura, Vidare William Tiller. Läs mer på

<http://www.wdty.co.uk/thefield/noflash/IconsOfTheField.asp>

Internationell parapsykologisk kongress i Stockholm 4 - 6 augusti 2006

Vi kan kort upprepa att nästa internationella kongress i parapsykologi kommer att äga rum på hotell Hasselbacken i Stockholm, bredvid Circus och nära Skansen & Gröna Lund. Ansvarig värd för arrangemangen blir undertecknad, ansvarig för programmet blir Christine Simmonds, inte Joakim Westerlund, detta pga. ett missförstånd. Inbjudan att förbereda och skicka in "paper" som förslag att presenteras på kongressen skickas inom kort ut till PA-medlemmar (alltså medlemmar i Parapsychological Association, som formellt ansvarar för arrangemang och ekonomi). Vi förbereder en halv egen informationsdag den 3 augusti för allmänheten med några ledande forskare.

forts från sid 11 **Johan Lindström**

trögheten, men speciellt parapsykologin, som kolliderar med brödraskapets *världsbild* och möter hårdast motstånd av allt, den drabbas av ghettoisering, säger Swann. Om man visar intresse för något andligt, så har man spolierat sina karriärer t o m försörjningsmöjligheter.

Världsbilden synes gå djupare och vara mera laddad än Freuds omedvetna, men inte det *filosofiskt omedvetna*, som finns också hos psykoanalytikerna. Det motsvarande gäller analytiska filosofer, som inte tål att det finns någon mer analys än deras egen formallogiska. Självt drabbades jag på 1960-talet av livslång motvilja av en docent i filosofi, sedan jag visat honom Herbert Marcuses bok 1962 *Eros and Civilization* (Vintage Books) Den är inte parapsykologisk, utan en hermeneutisk-filosofisk analys av kulturen, inklusive bakgrunden till krig, med påföljd att allt jag sade eller skrev hädanefter var fel.."

Enpolig hypotesprövning

I en intervju med www.soultravel.se kommenterar JL enpolig hypotesprövning: Det handlar i grunden om självförståelse. Skeptikerna utgår från, att de är objektiva och filosofiskt neutrala, samtidigt som de har utslutit att det kan finnas andliga krafter. Detta kallar jag "enpolig hypotesprövning*", eftersom de endast provar den materialistiska hypotesen. Denna kan jämföras med strategin att meta utan bette på kroken för att bevisa att det inte finns någon fisk i sjön. För att detta test skall ha något bevisvärde måste man dock ge fisken en chans, genom att sätta någonting på kroken, t ex en tångräka.

Vad händer med Koestler chair i Edinburgh?

Situationen i Edinburgh med Koestler chair, som Robert Morris tidigare hade, var på väg att utvecklas i en olycklig riktning, får vi veta i e-post i mitten av december.

När Bob Morris dog meddelades det först att de tänkte "downgrade the chair" till en position med "lectureship, or two lectureships". Anledningen till detta uppgavs vara att det saknades pengar för att finansiera både professuren och de befintliga lektoraten.

Dick Bierman, professor i parapsykologi vid University of Utrecht, som handlett några av Bob's PhD studenter vid Edinburghs universitet och känner till avdelningen där, kontaktade Bial Foundation för att undersöka om de kunde bistå med finansiering på något sätt. Man uppnådde en överenskommelse, och "the chair" annonserades under hösten 2005. Namnet på lärostolen ändrades dock till "Bob Morris Chair".

Det kom cirka 13 ansökningar till professuren. Bland de sökande fanns välkända forskare på fältet som John Palmer, Dean Radin, Adrian Parker, Marilyn Schlitz och Deborah Delaney, såväl som några av de yngre forskarna som Paul Stevens och Stephan Schmidt.

Utöver dessa välkända företrädare med en

positiv syn på parapsykologi fick man också ansökningar från några kritiker, bl a Richard Wiseman, Chris French, Peter Brugger och Robin Wooffitt.

Richard Wisemans skeptiska åsikter är välkända, han är också sk "CSICOP Fellow". Chris French är redaktör för *The Skeptic*, publicerad av CSICOP. Peter Brugger är en välkänd kritiker i Schweiz. I "Psi Wars", numret av *Journal of Consciousness Studies* för något år sedan om parapsykologisk forskning, gjorde han några mycket falska anklagelser mot Rupert Sheldrake, antydande att parapsykologi i allmänhet var fylld av metodologiska fel. Tidskriften fick återkomma med en ursäkt. Robin Wooffitt är en okänd förmåga.

Denna Morris lärostol kommer alltså att finansieras av Bial och universitetet, som lämnar testamentet efter Koestler att betala för de associerade "lectureships".

Först utformades en tätgrupp bestående av i alfabetisk ordning Palmer, Parker, Radin och Schlitz. Denna grupp byttes sedan ut mot Brugger, French, Wiseman och Wooffitt. Ingen offentlig förklaring gavs till detta. Efter protester under hösten 2005 har man beslutat att utannonsera tjänsten igen. ■

Forts från sid 3 **Ordförande har ordet**

kan uppvisa ett paranormalt fenomen. De bjöd dock inte in någon seriös parapsykolog att diskutera med Humanisternas ordförande Christer Sturmark, utan en person, Torbjörn Sasserzon, som visserligen är intresserad av forskning, men som står närmare New Age och har en webbsida att göra reklam för. Så någon seriös debatt blev det inte. Och de som tittade, undrade säkert om denne Sasserzon är representativ för forskningen. Det är han inte. För att vara tydlig har jag separat kommenterat några viktiga inslag i debatten. ■

Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, SPF

Postgiro: 35 17 57-0

Medlemsavgift: 225:-, för pensionärer och studerande 190:-

Ordförande: Göran Brusewitz, Diligensväg 98, 131 48 Nacka

Tfn och fax hem: 08-466 98 58 Mobil: 0708-10 35 32

Vice ordförande: Jens Tellefsen

Kassör: Anneli Goulding

Sekreterare: Edgar Müller

Redaktör för Nyhetsbrevet: Göran Brusewitz

Layout: Merit Müller

Hemsida: www.parapsykologi.se

Ansvarig för hemsidan: Jonas Liljegren

Vill du köpa video/DVD från våra föredrag?

Ni som varit på föredrag har sett att de ofta också spelats in på video. Nu börjar vi närma oss att kunna sälja kopior av föredragen, på video eller DVD. Vi återkommer när det är helt klart, bl a ska nödvändiga avtal göras upp.